

PELS RIJCKEN

Rechtbank Den Haag

Zitting van 24 februari 2021, 14.00 uur

Zaaknummer KG ZA 21-115

De Staat der Nederlanden / Stichting Viruswaarheid.nl c.s.

Pleitnota mrs. W.I. Wisman en S. Heeroma

1 Inleidende opmerking

Eisers bepleiten een interventie van de voorzieningenrechter in tal van aspecten die de vaccinatiecampagne en het vaccinatieproces betreffen. Aan de hand van de vorderingen in de kortgedingdagvaarding zal de Staat toelichten waarom deze moeten worden afgewezen. De Staat zal daarbij niet op alles wat in de kortgedingdagvaarding naar voren is gebracht ingaan. Die adresseert een veelheid aan onderwerpen, zonder dat altijd duidelijk wordt gemaakt hoe het gestelde in relatie staat tot het gevorderde. Mocht de voorzieningenrechter nog specifieke vragen hebben, dan is de Staat uiteraard graag bereid om die te beantwoorden.

2 Vordering I (staken publiekscampagne)

- 2.1 Eisers vorderen onder I.A een gebod aan de Staat om 'reclamecampagnes' te staken die er in de visie van eisers op gericht zijn de Nederlandse burger te *nudgen* om zich te laten vaccineren met voorwaardelijk en tijdelijk toegelaten middelen. Zij verwijzen daartoe naar Provisional Version of Resolution 2361 (2021) van de Parlementaire Vergadering van het Europees Parlement, waarin het belang wordt benadrukt van, onder meer, onafhankelijke beoordeling van vaccins, de toegankelijkheid van vaccins, het onverplichte karakter van vaccinatie, het voorkomen van discriminatie tussen wel en niet gevaccineerde personen, de openbaarheid en juistheid van informatieverstrekking rondom vaccinatie en de waarborging van een balans tussen snelle ontwikkeling van vaccins voor minderjarigen, de veiligheid van vaccins, de kwaliteit van het testproces en de wensen van kinderen zelf.
- 2.2 Vooropgesteld zij dat de Staat de inhoud van de door eisers bedoelde resolutie onderschrijft. Niet in te zien valt dat de gedragingen van de Staat, waaronder de informatieverstrekking, ook die in verband met de gevolgde vaccinatiestrategie, in strijd zijn met de inhoud van de resolutie. Van handelen in strijd met de resolutie is

geen sprake. En zelfs als dit zo zou zijn, dan zou dit geen grond bieden voor toewijzing van enige rechterlijke voorziening. Een resolutie van het Europees Parlement geeft slechts een standpunt weer; zij heeft slechts politieke betekenis. Een resolutie kan derhalve niet op één lijn worden gesteld met een Verordening of Richtlijn en kan geen rechtstreeks werkende bepalingen bevatten waarop burgers zich jegens lidstaten kunnen beroepen. Van strijd met enige andere te dezen relevante bepaling of norm is evenmin sprake.

3 Vordering II (diverse rectificaties)

3.1 Met vordering onder II.A vorderen eisers een rectificatie van de tekst uit de publiekscampagne "Het is belangrijk dat zoveel mogelijk mensen zich laten vaccineren. Dat wordt ons ticket naar meer vrijheid." In plaats daarvan zou een tekst in een aantal landelijke dagbladen moeten worden opgenomen met de strekking dat de Rijksoverheid het betreurt dat in campagnes niet alle informatie is verstrekt die verstrekt had kunnen worden, dat vaccins nog slechts voorwaardelijk zijn goedgekeurd, dat er sterfgevallen worden gerapporteerd van mensen die kort na vaccinatie overlijden en dat vaccinatie niet verplicht is.

3.2 De vordering onder II, sub a, komt in de visie van de Staat niet voor toewijzing in aanmerking. De Staat geniet een grote mate van vrijheid om zijn communicatie op de door hem gewenste wijze in te richten.¹ Voor rectificatie op de voet van art. 6:167 lid 1 BW is slechts plaats, indien sprake is van een onjuiste of door onvolledigheid misleidende publicatie. De uiting moet worden beoordeeld in het kader waarin zij werd gedaan, met oog voor plaatselijke opvattingen en omstandigheden en de overige context.

3.3 Eisers hebben niet aannemelijk gemaakt dat van onjuiste of door onvolledigheid misleidende publicaties sprake is. Het moge zo zijn dat eisers de voorkeur geven aan een inhoudelijk of qua toonzetting of accenten andere of andersoortige communicatie over vaccins en de vaccinatiestrategie, maar dat enkele feit maakt de door hen gewraakte communicatie niet onjuist of door onvolledigheid misleidend.

3.4 De Staat brengt in herinnering dat de voorzieningenrechter in een vonnis van 9 december 2020² vergelijkbare vorderingen en de daaraan ten grondslag liggende stellingen over tekortschietende communicatie heeft beoordeeld en in dat kader het volgende heeft overwogen:

"4.19 De Staat informeert het publiek over de ontwikkelingen rondom het coronavirus. Deze informatie staat grotendeels op de website van de Rijksoverheid (basisinformatie) en het RIVM (meer gedetailleerde informatie). Hier is veel feitelijke informatie terug te vinden, waaronder cijfermatige ontwikkelingen, vragen en achtergronden, informatie

¹ Voorzieningenrechter Rechtbank Den Haag 9 december 2020, ECLI:NL:RBDHA:2020:12449, rov. 4.18.

² Voorzieningenrechter Rechtbank Den Haag 9 december 2020, ECLI:NL:RBDHA:2020:12449.

voor zorgprofessionals en informatie over relevante onderzoeken (ook over de PCR-test). De directeur van het Centrum Infectieziektebestrijding van het RIVM geeft regelmatig technische briefings aan de Tweede Kamer over de actuele ontwikkelingen van het coronavirus. Tijdens deze technische briefings worden de modellen, data en aannames van het RIVM toegelicht en kunnen hier door de Kamerleden vragen over gesteld worden. De technische briefing is voor het publiek online te volgen of terug te kijken en de sheets die worden gedeeld tijdens zo'n briefing zijn ook online terug te lezen. Verder wordt de Tweede Kamer geïnformeerd over de stand van zaken over het coronavirus. Er zijn Kamerbrieven, antwoorden op Kamervragen en er wordt in de Tweede Kamer gedebatteerd over dit onderwerp. Ook al deze informatie is online beschikbaar voor het publiek. Daarnaast wordt er door de Staat gecommuniceerd over de maatregelen die worden genomen en de redenen waarom die maatregelen worden genomen. Dit gebeurt onder meer via persconferenties, die terug te kijken zijn en waarvan de tekst ook online terug te lezen is. De genomen maatregelen worden mede aan de hand van adviezen die de Staat van het Outbreak Management Team (OMT) ontvangt genomen. Deze adviezen en de daarbij behorende onderliggende data en rekenmodellen worden alle gepubliceerd op de website van het RIVM. Daar is ook terug te vinden welke deskundigen, met welke achtergrond en werkkring, deel uitmaken van het OMT. Tot slot verzorgt de Staat het zogenaamde coronadashboard, met cijfermatige informatie over verschillende relevante indicatoren voor de mate van verspreiding van het coronavirus, waarbij ook verantwoording wordt gegeven over de wijze waarop de cijfers op het coronadashboard zijn samengesteld.

4.20. De voorzieningenrechter is van oordeel dat uit het vorenstaande volgt dat de Staat zeer uitvoerig is in de informatie die gegeven wordt. Daarbij moet opgemerkt worden dat ook de Staat voor het eerst met een situatie als de huidige wordt geconfronteerd en van standaard processen geen sprake is en de Staat ook enigszins zijn weg moet zoeken. Bij de Staat is sprake van voortschrijdend inzicht (...) De Staat past zijn communicatie aan waar nieuwe inzichten daartoe aanleiding geven of waar correcties nodig zijn. Dat getuigt van zorgvuldigheid en maakt niet dat eerdere overheidscommunicatie – die achteraf gezien mogelijk gecorrigeerd moest worden – onrechtmatig is.

4.21. De door de Staat verstrekte informatie is controleerbaar. De Tweede Kamer heeft door middel van de technische briefing door de directeur van het Centrum Infectieziektebestrijding van het RIVM de mogelijkheid de informatie van het RIVM rechtstreeks te toetsen. Daarnaast vindt controle plaats tijdens reguliere debatten over het coronavirus in de Tweede Kamer (waarvan de verslagen vervolgens ook weer voor het publiek toegankelijk zijn). Ook voor het publiek is de verstrekte informatie controleerbaar, aangezien veel informatie toegankelijk is, waarbij ook onderliggende rapporten en toelichtingen hoe cijfermatige informatie tot stand is gekomen beschikbaar zijn.

4.22. Dat de overheidscommunicatie tot nu toe feitelijk onjuist, misleidend of bovenmatig angstaanjagend is geweest is naar het oordeel van de voorzieningenrechter niet gebleken. Van strijd met de "Uitgangspunten overheidscommunicatie", waar Viruswaarheid c.s. naar verwijzen, is naar voorshands oordeel evenmin sprake. Zoals de Staat terecht stelt zijn deze uitgangspunten in algemene en ruime termen geformuleerd. Viruswaarheid c.s. hebben onvoldoende geconcretiseerd waarom de overheidscommunicatie strijd met deze uitgangspunten

zou opleveren. Dat Viruswaarheid c.s. de overheidscommunicatie graag anders ingericht zouden zien en daar (ook nog) andere informatie in willen zien terugkomen, betekent – mede gezien de vrijheid die de Staat toekomt bij de inrichting van de overheidscommunicatie – niet dat de overheidscommunicatie tot nu toe onrechtmatig is geweest.”

- 3.5 In de in dit vonnis genoemde bronnen, en uit de bronnen die zijn besproken in hoofdstuk 3 van de conclusie van antwoord in kort geding, blijkt dat aan de door eisers genoemde onderwerpen ruime aandacht wordt besteed.
- 3.6 Een deelvordering sub b ontbreekt.
- 3.7 De Staat begrijpt het sub c gevorderde aldus dat de term ‘vaccin’ niet meer gebruikt zou mogen worden en dat in plaats daarvan zou moeten worden verwezen naar ‘mRNA-injectie’ of ‘injectie met genetisch gemodificeerd organisme’ of ‘pseudo-coronavaccin’.
- 3.8 Eisers maken verder sub c bezwaar tegen het gebruik van de term ‘vaccin’, en bepleiten het gebruik van een veel ingewikkelder aanduiding in alle overheidscommunicatie. Er zijn evenwel verschillende typen vaccins tegen het nieuwe coronavirus (SARS-CoV-2). De overheid hanteert voor alle typen vaccins het woord “vaccin”. Dat geldt dus ook voor mRNA-vaccins, ook wel antigeen-coderende vaccins genoemd. Het gebruik van deze term is dus juist en sluit aan bij dagelijks taalgebruik dat herkenbaar is voor het publiek. Bij die stand van zaken valt niet in te zien dat het gebruik van de term vaccin onjuist of door onvolledigheid misleidend is. Daar komt bij dat over de technologie die de basis is voor de productie van het vaccin op geen enkele wijze geheimzinnig wordt gedaan. Informatie daarover is in tal van openbare bronnen, inclusief websites van de Rijksoverheid en het RIVM te vinden (hoofdstuk 3 van de conclusie van antwoord en productie 1 en 4 Staat).
- 3.9 Het gevorderde sub d komt erop neer dat de Staat een button ‘rijksoverheid.nl/corona/risico’s’ zou moeten toevoegen aan de homepage van de site www.rijksoverheid.nl met informatie over (a) het aantal ziekenhuisopnamen (op gewone zorgafdelingen en ic-opnamen), (b) bijwerkingen van vaccins, (c) de gegevens onder a en b per dag te actualiseren, (d) gegevens op te nemen die nodig zijn voor het maken van een geïnformeerde keuze omtrent vaccinatie, en (e) een risicobeoordelingssysteem in het leven te roepen met actuele data en bronvermelding.
- 3.10 De Staat meent dat eisers geen belang hebben bij het gevorderde sub d nu alle door eisers gewenste informatie te vinden is op websites van de Rijksoverheid, zoals eveneens toegelicht in hoofdstuk 3 van de conclusie van antwoord.

Zie bijvoorbeeld:

- www.rijksoverheid.nl
- coronadashboard.rijksoverheid.nl

- o www.rivm.nl
- o www.coronavaccinatie.nl
- o www.cbg-meb.nl/onderwerpen/medicijninformatie-vaccinaties/coronavaccins
- o www.lareb.nl
- o <https://www.ema.europa.eu/en/human-regulatory/overview/public-health-threats/coronavirus-disease-covid-19/treatments-vaccines-covid-19>

Het enkele feit dat dit wellicht niet in de door eisers gewenste bewoordingen, formulering of met de door hen gewenste accenten het geval is, maakt de informatieverstrekking door de overheid niet onjuist of door onvolledigheid misleidend. Het is niet aan individuele (groepen) burgers om de overheid voor te schrijven hoe de communicatie precies vorm moet worden gegeven. Aan de maatstaf voor rechterlijke interventie is hier kortom niet voldaan.

- 3.11 Met het gevorderde sub e beogen eisers een verbod aan de Staat om dagelijks de cijfers van het aantal besmettingen met het coronavirus te staken omdat dit een voldoende objectief doel zou missen en dit slechts angst zou aanjagen waardoor de keuze voor vaccinatie wordt beïnvloed.
- 3.12 Het is ietwat paradoxaal dat eisers enerzijds een grote mate van transparantie bepleiten terwijl zij anderzijds, met hun vordering sub e, de weglating van cijfers over aantallen besmettingen eisen. Aan die laatste cijfers komt wel degelijk relevantie toe. De Staat verwijst ook naar eerdergenoemd vonnis van 9 december 2020, waarin de voorzieningenrechter heeft geoordeeld dat het gebruik van de term besmetting niet onrechtmatig is. Eisers verlangen op dit punt feitelijk een herbeoordeling van een vordering die door de voorzieningenrechter al is afgewezen.³ De Staat meent dat met de publicatie van de besmettingscijfers op geen enkele wijze onrechtmatig wordt gehandeld, zodat ook dit deel van de vordering voor afwijzing gereed ligt.
- 3.13 Tot slot verlangen eisers met het gevorderde sub f dat bij elke publicatie een medische disclaimer wordt opgenomen met de strekking dat een vaccin ziekte of besmettelijkheid voor anderen niet hoeft te voorkomen, dat de gevolgen van vaccinatie op lange termijn nog niet bekend zijn, en dat er zonder enige beperking keuzevrijheid is om al dan niet te kiezen voor vaccinatie.
- 3.14 Voor het door eisers gewenste gebod aan de Staat om bij elke publicatie de door eisers verlangde disclaimer op te nemen ontbreekt elke grond (sub f). De Staat tracht het publiek via onder meer de hiervoor genoemde websites zo goed en volledig mogelijk te informeren over de bescherming die van vaccins uitgaat. Indien nieuwe informatie daartoe aanleiding geeft, wordt de informatie op de genoemde sites aangevuld en, zo nodig, herzien of gecorrigeerd. De Staat laat er in deze

³ Voorzieningenrechter Rechtbank Den Haag 9 december 2020, ECLI:NL:RBDHA:2020:12449, rov. 4.23.

communicatie geen misverstand over bestaan dat vaccinatie niet verplicht is. Garanties dat burgers geen enkel gevolg zullen ondervinden van de keuze om zich niet te laten vaccineren in de zin dat private partijen, zoals internationale luchtvaartmaatschappijen, nimmer een vaccinatiebewijs zullen (mogen) eisen kan de Staat niet geven. Over de vraag naar de mogelijke rol van vaccinatiebewijzen in de samenleving is advies gevraagd aan de Commissie Ethiek en Recht van de Gezondheidsraad, zoals ook toegelicht in hoofdstuk 6 van de conclusie van antwoord (productie 20 Staat). Dit advies is op 4 februari 2021 uitgebracht (productie 21 Staat). Het advies van de Gezondheidsraad maakt duidelijk dat dit alleen onder hele strikte voorwaarden zou kunnen. Aan de hand van het advies zal nadere besluitvorming plaatsvinden over de wijze waarop omgegaan moet worden met de ethische en juridische dilemma's.

4 Vordering III (alternatieve rectificatie gedurende drie maanden dagelijks)

- 4.1 De Staat begrijpt de vorderingen van eisers aldus dat de vordering onder III een (subsidiar) alternatief is ten opzichte van de vordering onder II. De vordering onder III.A is ook gericht op een rectificatie in verband met (1) het gebruik van de term 'vaccin', (2) de mate van bescherming die de vaccins bieden tegen ziekte of het risico van besmetting van derden, (3) de toelatingsstatus van de vaccins en (4) de vrijwilligheid van vaccinatie.
- 4.2 De vordering vertoont aldus veel overlap met vordering onder II. Om de redenen die hiervoor uiteengezet zijn, moet ook deze vordering worden afgewezen.
- 4.3 Qua modaliteit lijkt de onder III gevorderde rectificatie verder te gaan dan de vordering onder II, in de zin dat eisers vorderen dat de Staat wordt veroordeeld deze rectificatie in een aantal dagbladen te plaatsen en gedurende een periode van drie maanden ten minste dagelijks uit te zenden op de publieke omroepkanalen. Nu grond ontbreekt voor toewijzing van de gevorderde rectificatie, ontbreekt ook grond voor oplegging van een bepaalde modaliteit of frequentie van publicatie van de rectificatie.

5 Vordering IV (keuzevrijheid vaccin)

- 5.1 Eisers vorderen onder IV een veroordeling van de Staat om het binnen twee dagen na het te wijzen vonnis mogelijk te maken dat elke burger die ingeënt wenst te worden, daarbij de vrije keuze heeft tussen het vaccin van achtereenvolgens BioNTech/Pfizer, Moderna, AstraZeneca en Novavax.
- 5.2 Eisers beogen feitelijk een rechterlijke voorziening waarbij de door de Staat gekozen vaccinatiestrategie opzij wordt gezet. Nog los van de geschiktheid van de vaccins voor specifieke doelgroepen en de advisering van de Gezondheidsraad hieromtrent, meent

de Staat dat een juridische grondslag voor de toewijzing van deze vorderingen ontbreekt.

- 5.3 Bij de uitwerking en uitvoering van de vaccinatiestrategie dient met verschillende factoren c.q. afhankelijkheden rekening te worden gehouden, zoals:

1. De geschiktheid van vaccins voor specifieke groepen;
2. Het moment van beschikbaarheid van vaccins, en de aantallen waarin ze worden geleverd; en,
3. De wijze waarop een vaccin wordt geleverd. Dit kan bijvoorbeeld gaan over de bewaartemperatuur, maar ook over het aantal vaccins dat per eenheid verpakt zit.⁴

- 5.4 Dit is een majeure en complexe operatie. Daarbij laat de Staat zich adviseren door de Gezondheidsraad over de te volgen vaccinatiestrategie, waarbij prioriteit wordt gegeven aan kwetsbare groepen mensen die het meeste bijdragen aan de ziektelast en aan de sterfte, hun zorgmedewerkers en zorgmedewerkers in de directe COVID-zorg. Het RIVM heeft een professionele standaard voor COVID-19-vaccinatie 2021⁵ geformuleerd met informatie over de werkzaamheid van vaccins, welke bijwerkingen mogelijk kunnen optreden en of er contra-indicaties zijn voor toediening.⁶

- 5.5 De kortgedingprocedure leent zich er niet voor om de wetenschappelijke waarde van de adviezen die leidend zijn in het kader van de vaststelling van de vaccinatiestrategie vast te stellen. Volgens vaste rechtspraak mag de Staat op actuele adviezen van deskundigen vertrouwen en zijn beleid daar in zeer belangrijke mate op afstemmen, te meer nu een andere manier van verantwoorde beleidsbepaling niet goed denkbaar is.

Zie bijvoorbeeld:

- Vزر Rb Den Haag 28 november 2008, ECLI:NL:RBSGR:2008: BG6117, rov. 4.8;
- Vزر Rb Den Haag 3 april 2020, ECLI:NL:RBDHA:2020:3013, rov. 4.8;
- Vزر Rb Den Haag 24 juli 2020, ECLI:NL:RBDHA:2020:6856, rov. 4.12.⁷

⁴ Zie de Kamerbrief van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport van 8 december 2020 over de stand van zaken COVID-19 (Kamerstukken II 2020/21, 25 295, nr. 771) onder 9. Vaccinatiestrategie COVID-19.

⁵ Zie <https://lci.rivm.nl/richtlijnen/covid-19-vaccinatie>.

⁶ Zie de Kamerbrief van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport van 17 december 2020 over de planning vaccinatie COVID-19 (Kamerstukken II 2020/21, 25 295, nr. 827).

⁷ Waarin de voorzieningenrechter overwoog: "Van belang in deze procedure is dat voornoemde wijze van beleidsvorming van de Staat, naar het oordeel van de voorzieningenrechter, geenszins onrechtmatig is. De Staat mag op de actuele adviezen van deskundigen vertrouwen en zijn beleid daar in zeer belangrijke mate op afstemmen, te meer nu een andere manier van verantwoorde beleidsbepaling niet goed denkbaar is. Viruswaarheid c.s. hebben weliswaar de overtuiging dat op dit moment geen maatregelen (meer) noodzakelijk zijn en zij hebben die overtuiging onderbouwd met visies van wetenschappers die dat onderschrijven, maar dat is onvoldoende om tot de conclusie te komen dat de maatregelen die de Staat laat voortduren onnodig en disproportioneel zijn. In de wetenschap is over allerhande onderwerpen veelal geen consensus en als het gaat om de wijze van bestrijding van een nieuw virus lijkt consensus vooralsnog een illusie. De Staat heeft er op gewezen dat een juridische procedure niet de plaats is voor een wetenschappelijk debat over de aanpak van een virus. De voorzieningenrechter beaamt dat, en dat geldt al helemaal voor een kort geding als dit: daarin kan de wetenschappelijke waarde of het gewicht van onderzoeken niet worden beoordeeld. De voorzieningenrechter merkt hierbij op dat er ook burgers zijn die verontrust zijn omdat zij van mening zijn dat juist meer en strengere maatregelen zouden moeten worden getroffen ter bestrijding van het coronavirus en die dat middels de rechter en met behulp van weer andere

Dit geldt temeer nu eisers niet aannemelijk hebben gemaakt dat de adviezen van de Gezondheidsraad, die ten grondslag liggen aan de keuze voor de vaccinatiestrategie, evident onjuist zijn.

Vgl. Vزر Rb Den Haag 28 augustus 2006, ECLI:NL:RBSGR:2006:AY6987, rov. 5.4 en 5.6.

- 5.6 De Staat heeft bij de uitwerking van een vaccinatiestrategie in een crisissituatie als de onderhavige bovendien een grote mate van (beleids)vrijheid. De besluiten die de regering in dit kader neemt en de keuzes die in dat kader worden gemaakt (en nog zullen worden gemaakt), worden doorlopend geëvalueerd en bijgesteld op basis van de beschikbaarheid van verschillende soorten vaccins en de logistieke aspecten van opslag, distributie en toediening.
- 5.7 Dit brengt met zich dat de voorzieningenrechter zich zeer terughoudend dient op te stellen bij de beoordeling van de rechtmatigheid van het handelen van de Staat. De rechter heeft niet tot taak om de waarde of het maatschappelijk gewicht dat aan de betrokken belangen moet worden toegekend, naar eigen inzicht vast te stellen. Er is geen plaats voor een eigen, 'volle' afweging door de burgerlijke rechter.

Vgl. bijvoorbeeld Vزر Rb Den Haag 26 oktober 2009, ECLI:NL:RBSGR:2009:BK1154, rov. 4.3 en Vزر Rb Den Haag 24 juli 2012, ECLI:NL:RBSGR:2006:AY1710, rov. 3.3.

Zie ook Rb Den Haag 29 mei 2019, ECLI:NL:RBDHA:2019:5351, rov. 4.4-4.5.

- 5.8 Nog los van dit strikte toetsingskader geldt dat eisers met hun vordering voorbijgaan aan het feit dat vaccins op dit moment schaars zijn, er sprake is van wijzigende hoeveelheden en tijdschema's van feitelijke leveringen, elk met bijbehorende eisen ten aanzien van transport en distributie, bewaarcondities en wijze van toediening. Eisers gaan bovendien voorbij aan de verschillen in geschiktheid van elk vaccin voor bepaalde leeftijds- of risicogroepen. In het vaccinatieproces is het in dat licht niet alleen onmogelijk maar ook onwenselijk om eenieder de door eisers bepleite en gevorderde keuzevrijheid te bieden. Net zoals dat geldt voor andere vaccins die in het Rijksvaccinatieprogramma zijn opgenomen, geldt dat mede op basis van advies van de Gezondheidsraad wordt besloten of, en zo ja, welk vaccin – kosteloos – aan welke groepen wordt aangeboden. Het is aan eenieder om te beslissen of van dit aanbod gebruik wordt gemaakt; vaccineren vindt in Nederland sinds jaar en dag op vrijwillige basis plaats. Daarbij past de door eisers gewenste keuzevrijheid niet.

wetenschappelijke onderzoeken hebben geprobeerd af te dwingen (Voorzieningenrechter Rechtbank Den Haag 3 april 2020, ECLI:NL:RBDHA:2020:3013). Dat onderstreept dat allerhande discussie mogelijk is over het gekozen beleid, ook op (populair)wetenschappelijk niveau. Ook in voormelde zaak is geoordeeld dat de Staat binnen de grenzen van zijn beleidsvrijheid een eigen afweging kan maken en heeft gemaakt, en dat het bestaan van (wetenschappelijke) discussie er niet aan afdoet dat de Staat zijn beleid in redelijkheid mag baseren op de adviezen van een vaste groep deskundigen."

6 Overige opmerkingen (dwangsom en kosten)

Aan alle door de voorzieningenrechter uit te spreken veroordelingen zou een dwangsom verbonden moeten worden van € 1.000.000 per dag, waarbij de Staat in de proceskosten zou moeten worden veroordeeld. Nog los van het feit dat grond ontbreekt voor toewijzing van het gevorderde (en dus ook voor een veroordeling van de Staat in de kosten), ontbreekt ook grond voor oplegging van enige dwangsom. De Staat pleegt immers rechterlijke uitspraken niet naast zich neer te leggen.

7 Conclusie

De Staat concludeert tot afwijzing van de vorderingen van eisers, conform de conclusie van antwoord in kort geding van 22 februari 2021.

behandeld door	W.I. Wisman en S. Heeroma
correspondentie	Postbus 11756, 2502 AT Den Haag
telefoon	+31 70 515 3969
fax	+31 70 515 3177
e-mail	wemmeke.wisman@pelsrijcken.nl
zaaknr	11015495